

продукції. Тому вплив та регулювання цього аспекту з боку держави також є необхідним. По-третє, варто переглянути систему роботи аграрних бірж, яка є недосконалою. Необхідним є впровадження єдиних правил функціонування, які б забезпечили концентрацію товаропотоків і регулювали аграрний біржовий сегмент ринку. По-п'яте, важливим для виробників хлібопродуктів є наявність на розташування зернопереробних і транспортних підприємств. Близьке їхнє розташування дозволить скоротити витрати на посередників, які приймають участь у процесі. Тому необхідним є втручання з боку держави у розміщення таких установ у вигідних місцях, та регулювання транспортних тарифів для сільгоспвиробників. Так, можна стверджувати, що важливою роль для упорядкування та вдосконалення виробничих відносин і покращення кінцевих фінансових результатів підприємств хлібопродуктової галузі відіграє державне регулювання та державна допомога.

Література

1. Моисеев Г.В. Методические положения по управлению предприятием на основе маркетинга. – Донецк: ИЭП НАН Украины, 1997. – 44 с.
2. Ткаченко В.Г., Наумов Ю.Ф., Борисенко О.П. Экономические проблемы производства зерна в Луганской области. – Луганск: Книжковий світ, 2000. – 80 с.
3. Зубець М.В. Реформування зернового експорту // Агро інком. – 1997. – № 4 – 5.
4. Лобас М.Г. Інтенсифікація зернового господарства Української РСР в умовах становлення ринкових відносин. – К.: Урожай, 1991.
5. Лобас М.Г. Развитие зернового хозяйства Украины. – Київ: НВАТ «Агроінком», 1997.
6. Худолій Л.М. Економічний механізм формування і функціонування ринку зерна в Україні. – Київ: ІАЕ УААН, 1998.
7. Супіханов Б.К. Бюджетна підтримка сільського господарства // Економіка. АПК. 2007. – № 2. – С. 61 – 66.
8. Нивьевский О., Яблоновская Т. Между желтым и зеленым ящиком // Эксперт Украины. – 2005. – № 4 (43). – С. 46 – 49.

Надійшла 03.05.2009

УДК 338.24:669

Л. М. КУЗЬМЕНКО

Інститут економіки промисловості НАН України

В. М. РАЦУПКІНА

Донбаська національна академія будівництва і архітектури

КОНТРОЛЬ У ПРОЦЕСАХ РЕОРГАНІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті розглянуто процеси реорганізації промислових підприємств, що ґрунтуються на нормативно-правових засадах.

In the paper there have been considered the processes of the reorganization of the industrial enterprises, grounded on the normative-law principles.

Останніми роками різним аспектам реорганізації промислових підприємств присвячена значна кількість наукових праць, що обумовлено ускладненням виробничих відносин у ринкових умовах господарювання, коли стає питання, що для продовження ефективної роботи підприємства необхідна його реорганізація. Проблема управління процесами реорганізації виробництва з позиції комплексного підходу до вирішення теоретичних та практичних завдань контролю розглядається локально, що призводить до негативних наслідків. Недостатнє дослідження даної проблеми в умовах трансформації економіки, наукове обґрунтування методології та практики управління цими процесами обумовили необхідність подальшого узагальнення практичних аспектів контролю реорганізації юридичних суб'єктів.

У процесі реорганізації промислових підприємств особлива увага має приділятися відповідній документації (табл. 1), яка виконує багато в чому контролюючі функції. Юридичні суб'єкти, які в результаті реорганізації припинили свою діяльність, повинні сформувати завершальну бухгалтерську звітність, яка складається з таких форм: бухгалтерський баланс (форма № 1); звіт про прибутки і збитки (форма № 2); звіт про зміни капіталу (форма № 3); звіт про рух грошових коштів (форма № 4); додатки до бухгалтерського балансу (форма № 5); записки пояснення.

Якщо підприємство проходить обов'язковий аудит, в завершальну звітність включається аудиторський висновок. Дані в цих формах складаються наростаючим підсумком з початку року на дату, яка передує дню, коли була завершена реорганізація, тобто тоді, коли був внесений запис про припинення діяльності підприємства в Єдиний державний реєстр юридичних суб'єктів.

Завершальна звітність при реорганізації характеризується системою звітних даних на останній день існування підприємства. При складанні завершальної бухгалтерської звітності, згідно з рекомендаціями Міністерства України, залежно від форми реорганізації проводиться процедура закриття рахунків «Продажі», «Інші доходи і витрати» і «Прибутки і збитки».

При реорганізації у формі приєднання заключається бухгалтерська звітність складається підприємством, що тільки приєднується, на день, передуючий внесенню в Єдиний державний реєстр юридичних суб'єктів запису про припинення діяльності. При цьому закривається рахунок обліку прибутків і збитків і розподіляється на підставі договору про приєднання засновників сума чистого прибутку підприємства, що приєднується. Якщо у підприємства при приєднанні до нього іншого підприємства змінюється тільки обсяг майна і зобов'язань і поточний звітний рік не уривається, рахунок обліку прибутків і збитків в бухгалтерській звітності не включає у заключну бухгалтерську звітність на дату державної реєстрації припинення діяльності приєднуваного підприємства.

Таблиця 1

Перелік документів для складання бухгалтерської звітності на підприємстві, що реорганізується

№ п/п	Документ	Характеристика
1.	Рішення про реорганізацію підприємства	Ці рішення можуть ухвалювати не тільки засновники, але і державні органи, а також суд. Крім того, у разі злиття або приєднання може бути потрібний і відповідний договір
2.	Засновницькі документи тих підприємств, які виникли в результаті реорганізації, реєстраційні свідоцтва	Реєстраційні свідоцтва видаються податковими органами після того, як будуть внесені відповідні записи в Єдиний державний реєстр юридичних осіб
3.	Свідоцтво про реєстрацію внесення змін в засновницькі документи підприємства, що реорганізується	Ці документи необхідні в тому випадку, коли реорганізація проводилась у формі приєднання
4.	Виписка з Єдиного державного реєстру юридичних суб'єктів, яка підтверджує, що підприємства, що припинили свою діяльність, пройшли державну реєстрацію	
5.	Передавальний акт	Передавальний акт потрібний, коли реорганізація відбувається у формі злиття, приєднання або перетворення
6.	Розділовий баланс	Розділовий баланс потрібний, коли проводиться реорганізація у формі розділення або виділення
7.	Проміжна або завершальна бухгалтерська звітність підприємств, що реорганізуються, акти інвентаризації майна і зобов'язань, а також акти прийняття-передачі основних витрат матеріально-виробничих запасів, розшифровки дебіторської і кредиторської заборгованості	Ці документи необхідні при будь-якій формі реорганізації підприємств

До дати внесення в Єдиний державний реєстр юридичних суб'єктів запису про припинення діяльності підприємства, що приєднується, при реорганізації у формі приєднання, всі операції, пов'язані з його поточною діяльністю, а також витрати у зв'язку з реорганізацією, проведені в період з дати затвердження передавального акту, відображаються в бухгалтерському обліку підприємства, що приєднується.

Відображенню підлягають, наприклад, продаж товарно-матеріальних цінностей; розрахунки з кредиторами; нарахування амортизації на майно, що передається; нарахування заробітної плати працівникам; розрахунки по податках і зборах з відповідними бюджетами і по обов'язкових платежах до державних позабюджетних фондів; списання витрат майбутніх періодів, що не підлягають включенню в передавальний акт (наприклад, на придбання ліцензії на здійснення діяльності, права на яку не підлягають передачі в порядку правонаступництва).

У записці пояснення до завершальної бухгалтерської звітності необхідно розкрити інформацію про проведену реорганізацію і припинення її діяльності (рис. 1).

Закриття рахунків бухгалтерського обліку. Перед складанням завершальної бухгалтерської звітності необхідно закрити деякі рахунки. В тому випадку, якщо витрати підприємства не можна врахувати в майбутньому, то витрати майбутніх періодів слід списати. Це відноситься, перш за все, до витрат на

отримання ліцензій. Необхідно відзначити, що певні види діяльності вимагає наявність ліцензії. Порядок видачі ліцензій встановлений Законом України «Про ліцензію окремих видів господарської діяльності» від 1 червня 2000 р. Ліцензія, отримана підприємством, втрачає юридичну силу, якщо це підприємство припиняє свою діяльність у зв'язку з реорганізацією у формі злиття, приєднання і розділення. В цьому випадку ліцензія підприємства, що реорганізується, підлягає списанню навіть в тому випадку, якщо термін дії її ще не закінчився. Якщо діяльність підприємства не припиняється і після реорганізації (наприклад, у разі реорганізації у формі перетворення), то дія ліцензії, отриманої цим підприємством, продовжується. Проте в цьому випадку правонаступникові реорганізованого підприємства необхідно переоформити ліцензію. Для цього він повинен не пізніше ніж через 15 днів подати заяву про переоформлення ліцензії. До заяви потрібно прикласти документи, які підтверджують вказані зміни. Це можуть бути рішення засновників про реорганізацію; передавальний акт; свідоцтво про державну реєстрацію нового підприємства. Переоформлення документа, підтверджуючого наявність ліцензії, здійснюється протягом 10 днів з дня отримання ліцензуючим органом відповідної заяви.

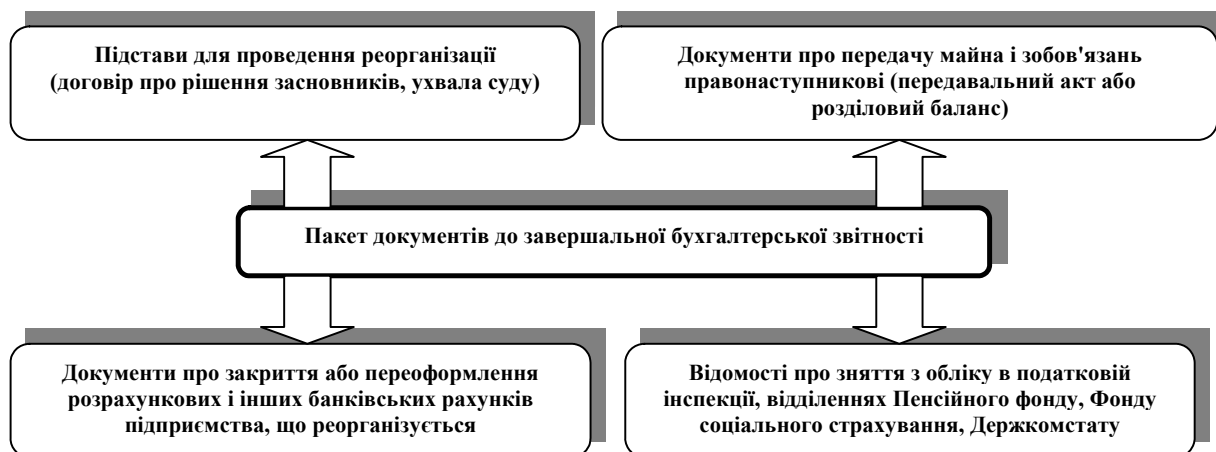

Рис. 1. Необхідні елементи записки пояснення до завершальної бухгалтерської звітності при реорганізації підприємства

Закриття рахунку прибутків і збитків. Перед складанням завершальної бухгалтерської звітності необхідно закрити рахунки «Продаж», «Інші доходи і витрати» і «Прибутки і збитки». Протягом року на рахунок «Інші доходи і витрати» накопичуються дані про доходи і витрати підприємства щодо звичайних видів діяльності. До рахунку «Продаж» відкриваються різні субрахунки. Для обліку виручки від продажів відкривають субрахунок «Дохід від реалізації товарів». Собівартість проданої продукції (товарів, робіт, послуг) відображається на субрахунку «Собівартість реалізованих товарів». Суму податку на додану вартість, що є складовою ціни проданої продукції (товарів, робіт, послуг), враховують на субрахунок «Рахунок по податках», а сума акцизу, передбачена в ціні на продану продукцію, – на субрахунок «Акцизи». Якщо організація є платником експортних мит, то додатково потрібно використовувати субрахунок «Експортні мита». Підприємства можуть використовувати при необхідності й інші субрахунки, наприклад: «Податок з продажів»; «Витрати на продаж»; «Адміністративні витрати».

Для відображення фінансового результату від звичайних видів діяльності використовується рахунок «Прибуток/збиток від продажів». Після закінчення кожного місяця бухгалтер зіставляє суму дебетових оборотів по субрахунках з кредитовим оборотом. Виявлений результат – прибуток або збиток від продажів за місяць. Ця сума списується в кінці звітного місяця на рахунок «Прибутки і збитки». Якщо отриманий прибуток від продажів, в обліку робиться такий запис: відображена сума прибутку за місяць, якщо ж отриманий збиток, то проводка виглядає наступним чином: відображена сума збитку, отриманого за місяць. Виходить, що після закінчення кожного місяця на синтетичному рахунку «Продаж» ніякого сальдо немає. Проте всі субрахунки цього рахунку мають дебетові або кредитові залишки, величина яких накопичується. Списувати ці залишки протягом року неможна. В день складання завершальної бухгалтерської звітності після списання фінансового результату за поточний місяць усередині рахунку «Продаж» потрібно закрити всі субрахунки. В результаті цих записів за станом на 1 січня нового звітного року субрахунки рахунку «Продаж» сальдо не мають. Проте на субрахунках цього рахунку залишається дебетовий або кредитовий залишок. Перед складанням завершальної бухгалтерської звітності після списання фінансового результату за поточний місяць субрахунки необхідно закрити. Необхідно відзначити, що протягом року списується фінансовий результат від звичайних видів діяльності, а також від операційних і нереалізаційних доходів і витрат, відображається заборгованість перед бюджетом по податку на прибуток, а також штрафи за податкові правопорушення. Виходить, що сальдо рахунку дорівнює чистому прибутку (або збитку) поточного року. Завершальними записами грудня це сальдо переноситься на рахунок «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)». Якщо підприємство за підсумками року отримало прибуток, то в обліку

робиться такий запис: списаний чистий прибуток звітнього року. Необхідно відзначити, в завершальному бухгалтерському балансі розподіл прибутку підприємства, що реорганізовується ніяк не відображається. Проте рішення загальних зборів власників відносно отриманого прибутку повинне бути вказане в записі пояснення. Якщо підприємство за підсумками роботи за рік отримало збиток, то в обліку робиться такий запис: списаний збиток звітнього року.

Формування і розподіл прибутку. Чистий прибуток, який нерозподілений, надходить у розпорядження підприємства і може бути витрачений відповідно до рішення власників. Для цього власники (учасники товариства з обмеженою відповідальністю або акціонери) повинні на загальних зборах визначити порядок використання нерозподіленого прибутку підприємства, що реорганізовується. Відповідно до договору про приєднання або з рішенням засновників про перетворення підприємства нерозподілений прибуток може бути направлений на формування статутного капіталу підприємства- правонаступника.

Отже, зміст бухгалтерської звітності знов створеного підприємства полягає у такому.

Вступна бухгалтерська звітність. Знов створене підприємство повинне на дату своєї державної реєстрації сформувати вступну бухгалтерську звітність. Дані про майно і зобов'язання відображаються в ній на підставі передавального акту або розділового балансу. Необхідно відзначити, що числові показники повинні бути скореговані з урахуванням тих змін, які відбулися у фінансовому положенні підприємств з моменту складання передавального акту або розділового балансу до дати державної реєстрації знов створених підприємств. За цей період могли здійснитися такі процеси: нарахована амортизація щодо основних засобів і нематеріальних активів, продані товарно-матеріальні цінності, списані витрати майбутніх періодів, здійснені витрати щодо реорганізації підприємства, погашені дебіторська і кредиторська заборгованості, виникнути нові зобов'язання перед кредиторами, перед працівниками, перед бюджетом і позабюджетними фондами і т.ін. Всі ці господарські операції слід відображати в бухгалтерському обліку підприємства, що реорганізовується, і враховувати при складанні вступної бухгалтерської звітності. Майно і зобов'язання відображаються у вступній бухгалтерській звітності в тій оцінці, в якій вони приводяться в передавальному акті або розділовому балансі.

Формування суми статутних капіталів. Коли засновники вирішують, як реорганізувати підприємство, вони повинні сформувати суми статутних капіталів нових підприємств. Для цього ухвалюється рішення про порядок конвертації акцій (обміну паїв і долі ліквідованих підприємств в акції (на долі і паї) знов створених підприємств. Розміри статутних капіталів нових підприємств можуть відрізнятись від величини статутних капіталів підприємств, що реорганізовуються, у більшу або меншу сторону. У першому випадку збільшення статутного капіталу можливе за рахунок додаткового капіталу або нерозподіленого прибутку. У другому випадку різниця між вступним і розділовим балансом регулюється за рахунок нерозподіленого прибутку. Необхідно відзначити, що залежно від розмірів капіталів корегуються відповідні показники вступної бухгалтерської звітності. Але у будь-якому випадку у вступній звітності потрібно відображати ту суму, яка вказана в рішенні засновників або в договорі про реорганізацію. Знов створене підприємство зобов'язане контролювати співвідношення між розміром статутного капіталу і сумою чистих активів. Якщо розмір статутного капіталу опиниться менше, ніж величина чистих активів нових підприємств при конвертації акцій, то різницю треба відобразити у вступному балансі як додатковий капітал. Якщо ж новий статутний капітал опиниться менше чистих активів при заміні паїв і долі, то різниця відображається у вступному балансі в показниках прибутків і збитків. А якщо розмір статутного капіталу перевищить величину чистих активів, то розбіжність теж треба показати в звітності по рядках прибутків і збитків. Залежно від величини статутного капіталу нового підприємства можуть знадобитися ті або інші корегування в розділі «Капітал і резерви» вступного балансу. Порядок такого коректування буде один і той же при всіх формах реорганізації. Для цього використовується форма розрахунку чистих активів, затверджена Рішенням ДКЦП від 17.11.2004 р. № 485. Ця форма заповнюється за даними вступного балансу.

Якщо суми активів і пасивів не співпадають. В результаті розподілу майна, зобов'язань і власного капіталу може виникнути така ситуація, коли підсумки активу і пасиву бухгалтерських балансів правонаступників не співпадають. У цьому випадку числові показники розділу «Капітал і резерви» бухгалтерського балансу правонаступника на дату внесення в Єдиний державний реєстр юридичних суб'єктів запису про припинення діяльності останнього з приєднаних підприємств формуються в наступному порядку. При перевищенні вартості чистих активів при конвертації акцій над величиною статутного капіталу числові показники формуються у розмірі вартості чистих активів з підрозділом на статутний і додатковий капітал (перевищення вартості чистих активів над сукупною номінальною вартістю акцій). В інших випадках різниця регулюється числовим показником «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)». У всіх випадках формування розділу «Капітал і резерви» ніяких записів в бухгалтерському обліку не проводиться.

Модель 1. Засновники ТОВ «Юнікол ЛТД» ухвалили рішення про реорганізацію у формі поділу. В результаті реорганізації виникають два нових юридичних суб'єктів – ВАТ «ЄМЗ» і ТОВ «Металінвест», статутні капітали яких складають відповідно 100 000 грн і 10 000 грн. На загальних зборах учасників був затверджений розділовий баланс. У бухгалтерські баланси ВАТ«ЄМЗ» і ТОВ «Металінвест» необхідно

ввести балансуєчі економічні показники. Для цього необхідно розрахувати величину чистих активів підприємств- правонаступників. Величина чистих активів ВАТ «ЄМЗ» складає 50 000 грн (150 000 – 100 000). Статутний капітал цього підприємства вище величини чистих активів на 50 000 грн (100 000 – 50 000). Отже, у вступному бухгалтерському балансі ВАТ «ЄМЗ» необхідно суму перевищення вказати по рядку «Нерозподілений прибуток / непокритий збиток» в круглих дужках. Фрагмент балансу наведено у табл. 2. Тоді сума активів у розмірі 150 000 грн буде дорівнювати сумі пасивів ВАТ «ЄМЗ». Величина чистих активів ТОВ «Металінвест» рівна 60 000 грн (100 000 – 40 000), що перевищує статутний капітал на 50 000 грн (60 000 – 10 000). Отже, у вступному бухгалтерському балансі ТОВ «Металінвест» суму перевищення потрібно відобразити по рядку «Нерозподілений прибуток / непокритий збиток», але вже без круглих дужок.

Передача майна і зобов'язань. Після того, як засновники ухвалють рішення про реорганізацію підприємства і виконають всі необхідні підготовчі заходи, складається передавальний акт або розділовий баланс (табл. 2). Документи, відображені у табл. 2, є підставою для передачі майна і зобов'язань реорганізованого підприємства своїм правонаступникам.

Проте вже після складання передавального акту або розділового балансу майно продовжує враховуватися на балансі підприємства, що реорганізовується. По основних засобах і нематеріальних активах нараховується амортизація, погашаються старі зобов'язання і виникають нові. Так триває до моменту завершення реорганізації. Необхідно відзначити, що підприємство вважається реорганізованим з моменту державної реєстрації юридичних суб'єктів, що знов виникли, за винятком випадків реорганізації у формі приєднання. При реорганізації юридичного суб'єкту у формі приєднання до нього іншого юридичного суб'єкту перший з них вважається реорганізованим з моменту внесення до Державного реєстру юридичних суб'єктів запису про припинення діяльності приєданого підприємства.

Таблиця 2

Фрагмент балансу, коли підсумки активу і пасиву бухгалтерських балансів правонаступників не співпадають (тис. грн)

Найменування показника	Активи ТОВ «Юнікол ЛТД» на дату складання розділового балансу	Активи, перехідні після завершення реорганізації до:	
		ВАТ «ЄМЗ»	ТОВ «Металінвест»
«Необоротні активи»			
Основні засоби	100	70	30
«Оборотні активи»			
Запаси	30	20	10
ПДВ по придбаних цінностях	4	3	1
Дебіторська заборгованість	42	28	14
Фінансові вкладення	58	23	35
Грошові кошти	16	6	10
Разом:	150	80	70
РАЗОМ АКТИВИ:	250	150	100
Найменування показника	Пасиви ТОВ «Юнікол ЛТД» на дату складання розділового балансу	Пасиви, перехідні після завершення реорганізації до:	
		ВАТ «ЄМЗ»	ТОВ «Металінвест»
«Власний капітал»			
Статутний капітал	10	100	10
Додатковий капітал	8	–	–
Резервний капітал	2	–	–
Нерозподілений прибуток / непокритий збиток	90	—	—
Разом:	110	100	10
Кредити і позики	60	43	17
Кредиторська заборгованість	80	56	24
РАЗОМ ПАСИВИ:	250	200	50

Таким чином, передача майна і зобов'язань від підприємства, що реорганізується правонаступникові здійснюється тільки після завершення реорганізації. Передача майна не є ні продажем, ні безвідплатною передачею. Тому ніяких записів в бухгалтерському обліку роботи не потрібно. У завершальній звітності підприємства, яке перестає існувати після реорганізації, указується вартість майна, яке йому належало до завершення реорганізації. А у вступній звітності підприємств, що виникли, указується вартість майна, яке воно отримало в результаті реорганізації свого попередника. Таким чином, інформація про минулу реорганізацію розкривається не в самому бухгалтерському обліку, а тільки в бухгалтерській звітності підприємств, що реорганізуються і знов виникли.

Оформлення надходження товарно-матеріальних цінностей. Після державної реєстрації знов створеної організації відповідно до передавального акту або розділового балансу відбувається фактична передача майна. Це означає, що представник реорганізованого підприємства реально передає той або інший об'єкт матеріально-відповідальній особі знов створеного підприємства. Звичайно ж, така передача повинна бути документально підтверджена, тобто повинен бути складений документ, в якому стояли б підписи особи, що передала товарно-матеріальні цінності, і особи, що прийняла їх. Для цього в день фактичної передачі об'єктів основних засобів оформляються двосторонні акти приймання-передачі основних засобів по уніфікованих формах, які затверджені наказом Держкомстату України. На підставі складених актів бухгалтер оформляє інвентарні картки обліку об'єктів основних засобів по уніфікованих формах. При передачі товарно-матеріальних цінностей, цінних паперів, готівки і грошових документів складаються відповідні акти. Їх можна скласти в довільній формі. Але при цьому не слід забувати про ті реквізити, які обов'язково повинні бути вказані в кожному первинному документі бухгалтерського обліку відповідно до Закону про бухгалтерський облік.

Формування вступного сальдо за рахунками. У бухгалтерському обліку необхідно сформувати сальдо за рахунками на день державної реєстрації нового підприємства. Для цього необхідно використовувати транзитний рахунок, який кореспондує з дебетом активних рахунків і субрахунків і з кредитом пасивних рахунків і субрахунків. Цей рахунок зазвичай називають «нульовим» і позначають 0 «Забалансові рахунки». Для перевірки правильності формування початкового сальдо по рахунках бухгалтерського обліку необхідно звірити обороти по дебету нульового рахунку з оборотами по кредиту цього рахунку. Якщо обидві суми співпадають, все зроблено правильно. Використання нульового рахунку є найбільш надійним способом відображення факту передачі майна і зобов'язань при реорганізації.

Реєстрація прав на об'єкти нерухомості. Згідно Закону України «Про господарські товариства», у разі реорганізації підприємства право власності на майно, що належало йому, переходить до юридичних суб'єктів – правонаступників реорганізованого підприємства. Перехід прав власності на нерухоме майно до підприємства- правонаступника повинен бути підтверджений державою. Єдиним законним доказом права володіння об'єктами нерухомості правонаступниками є державна реєстрація права власності на неї.

Отже, якщо в результаті реорганізації підприємство- правонаступник стає власником земельної ділянки, ділянки надр, водного об'єкту, будівлі, споруди, іншого об'єкту нерухомості, йому необхідно зареєструвати своє право власності на цей об'єкт в Єдиному державному реєстрі прав на нерухоме майно і операцій із ним. Реєстрація проводиться за заявою підприємства- правонаступника на підставі документів, що підтверджують його правонаступництво. Це може бути рішення засновників про реорганізацію, договір про злиття, приєднання і т.д. Крім того, до заяви необхідно додати документ про сплату реєстраційного збору. Розмір плати за державну реєстрацію визначають регіональні органи влади в межах, встановлених Урядом України. Реєстраційний збір не оподатковується на додану вартість.

Переоформлення договорів. Після завершення реорганізації потрібно переоформити свої відносини з контрагентами. Це відноситься до тих договорів, які були підписані на тривалий термін (договори енергопостачання, зв'язку, оренди і т. ін.). Для цього правонаступники підприємств, які припинили своє існування в результаті реорганізації, укладають з постачальниками і підрядчиками, а також з покупцями і замовниками нові договори.

Нарахування амортизації. До підприємства, що виникло в процесі реорганізації, переходить майно його попередника. Амортизацію щодо основних засобів і нематеріальних активів потрібно нараховувати з місяця, який слідує за місяцем державної реєстрації знов створеного юридичного суб'єкту. Термін корисного використання необоротних активів і спосіб їх амортизації підприємство визначає самостійно незалежно від того, який спосіб застосовував його колишній власник. Необхідно відзначити, що амортизацію по основних засобах і нематеріальних активах нове підприємство, створене в результаті перетворення, повинне нараховувати в тому ж порядку, що і його правопередник. Якщо в результаті реорганізації підприємство- правонаступник стало власником об'єктів нерухомості, то нараховувати амортизацію можна, не чекаючи реєстрації права власності. Робити це потрібно з місяця, який слідує за тим, в якому право власності на них в порядку правонаступництва перейшло до знов створеного підприємства. У податковому обліку нараховувати амортизацію по об'єктах нерухомості можна з моменту подачі документів в реєструючий орган. Підтвердженням того, що підприємство вже представило документи на державну реєстрацію права власності на об'єкти нерухомості, є розписка, яку видає реєструючий орган.

Складання бухгалтерської звітності на підприємствах, які в процесах реорганізації продовжують

свою діяльність.

Складання бухгалтерської звітності на тих підприємствах, до яких приєднується інше підприємство або зі складу яких виділяється одне або декілька підприємств в результаті реорганізації. У таких підприємств (далі, підприємств, що реорганізуються) поточний звітний рік не уривається. У них тільки міняється склад майна і зобов'язань.

Перехідна бухгалтерська звітність. Підприємство, що реорганізується, поза сумнівом, повинне відобразити зміни у складі майна і зобов'язань, які відбулися у зв'язку з реорганізацією. Як це зробити, якщо ніякі проводки в бухгалтерському обліку робити не потрібно. Необхідно відзначити, що на дату державної реєстрації останнього підприємства, яке виділилося, або припинення діяльності останнього підприємства, що приєдналося, складається бухгалтерська звітність (далі перехідна). Вона повинна відображати майно і зобов'язання підприємства після проведеної реорганізації, тобто після того, як до нього приєдналися або з його складу виділилися нові підприємства. Ця звітність не є завершальною, тобто останньою в господарській діяльності підприємства. Тому закривати рахунки «Продажі», «Інші доходи і витрати», «Прибутки і збитки» і тим більше розподіляти чистий прибуток перед складанням такої звітності не потрібно. Перехідна бухгалтерська звітність є всього лише сполучною ланкою між фінансовим станом підприємства до реорганізації і після неї. У неї можна включити тільки бухгалтерський баланс і Звіт про прибутки і збитки.

Перш ніж приступити до складання перехідної бухгалтерської звітності, підприємство, що реорганізується, складає проміжну бухгалтерську звітність. Вона складається на дату, що передуює внесенню відповідного запису до Єдиного державного реєстру юридичних суб'єктів, і відображає те майно і зобов'язання, які належали підприємству безпосередньо перед приєднанням або виділенням майна і зобов'язань іншого підприємства.

Якщо в результаті реорганізації підприємство отримало основні кошти і нематеріальні активи від того підприємства, що приєдналося, то нараховувати амортизацію необхідно з першого числа місяця, який слідує за місяцем припинення діяльності підприємства, що приєдналося. Термін корисного використання і спосіб нарахування амортизації для такого майна визначається наново. Необхідно відзначити, такі показники не залежать від того, як основні засоби і нематеріальні активи враховувалися і амортизувалися у попередника.

Аналіз процесів, які пов'язані з реорганізацією підприємств, дозволяє стверджувати, що їх реалізація потребує нових підходів, перш за все у системі контролю, що здійснюється через безліч бухгалтерських операцій.

Література

1. Амоша А.И. Антикризисное управление: технология процессов реорганизации: [учебн. пособ.] / А.И. Амоша, Л.М. Кузьменко, В.Н. Рашупкина – ДонНАСА, 2008. – 399 с.
2. Сорокина Е. Поглощение организаций: правовой, бухгалтерский и налоговый аспекты [Электронный ресурс] / Е. Сорокина. – Режим доступа: <http://klerk.ru/>

Надійшла 07.06.2009

УДК 338.12

В. Р. КУЧЕРЕНКО

Одеський інститут фінансів Українського державного університету фінансів і міжнародної торгівлі

ХВИЛЬОВІ КОЛИВАННЯ В ЕКОНОМІЦІ ТА ЇХ КОН'ЮНКТУРА

В роботі розглядаються теоретичні та практичні питання кон'юнктурних спостережень господарських процесів, методика їх аналізу і прогнозування з урахуванням особливостей національної економіки. Зазначені конкретні напрямки вдосконалення кон'юктурної роботи в умовах ринкових відносин.

The theoretical and practical questions of situation supervisions of economic processes, method of their analysis and prognostication taking into account the features of national economy are examined in this work. Concrete directions of perfection of situation work in the conditions of market relations are marked in the article.

Постановка проблеми. Уявлення про фізичну природу світу, на наш погляд, лежить в основі теоретичних побудов концепції розвитку людства, удосконалення державних форм управління і господарювання. Механіка Ньютона і пов'язаний з нею детермінізм Лапласа, введення абсолютного часу і простору надають принципову можливість передбачення положення будь-яких тіл у Всесвіті. Такий погляд на сутність речей дозволяє контролювати положення і пересування якої завгодно матеріальної точки. У соціальному плані матеріальна точка може бути економічною системою, підприємством, фірмою, підприємцем, регіоном, галуззю і т.і., пасивним, точно передбачуваним об'єктом впливу влади. Така парадигма дозволяє існування замкнених, ізольованих від іншого світу, систем, які можна вивчати самі по